

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cerimonien Vande Heylighe Roomsche Kercke Raeckende De Processien, De Pelgrimagien, Het Vvy-Water Ende Begravenisse

Hazart, Cornelius

Antwerpen, 1669

§. II. Pelgrimagien naer't heylich Landt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34094

Pelgrimagen naer't heyligh Landt.

Eusebius, Anno 326.

Ecclesiastica Historia libro 6. capite 9.

Alexandrum, cum
tanquam divino
quodam oraculo, ex
Cappadocum regio-
ne, ubi primum in
episcopatus gradu
fuisse locatus, Hie-
rosolymam tum vo-
ti, tum locorum vi-
sendorum causa con-
tenderet, illius Ec-
clesiae fratres exci-
piunt benignissime.

De broeders bande ghemeynte tot Hiera-
lem ontfanghen met alle befeefte vdt Alex-
andrum, den welken/ als dooz een Goddelich
fingheben / uyt het landtschay van Cappado-
cien, daer hy nu eerst gestelt was inden he-
schoppelijcken staet / te Jerusalem was ghe-
men uyt kracht van belofte / ende om die
plaetsen te besoecken.

Amphilochius, Anno 370.

In vita Basilij.

Vendamus, in-
gunt, facultates
stras omnes, & e-
genis distribuamus,
ac deinde proficis-
mur ad sanctam ci-
uitatem, visuri quae
illuc fiunt miracula
atque apud Deum fi-
ductam nobis con-
liemus &c. Ut au-
tem pervenerunt Je-
rosolymam omnia
sacra loca fide, & di-
lectionis perquiren-
tes, & in ius Deum,
qui est super omnia
adorantes.

Laet ons/ seyden Basilij ende Eubulus, ver-
hoopen alle onse goederen / ende die uyt die-
sen aen de armen / ende laet ons daer naer
reysen naer de heylighe Stad / om de mira-
kelen te sien die daer gheschieden / ende om
ons met Godt te versoenen &c. Doo sy nu te
Jerusalem waeren ghekomen / hebben alle de
heylighe plaetsen met gheloope ende hiet
besocht / ende tu die hebben sy Godt / die ho-
ben al is / aenghebeden.

Den H. Gregorius Nyssenus, Anno 380.

Epistola ad Olympium Monachum, Capite 1.

Ad urbem Antio-
chii congressi sumus
quo tempore pete-
das Jerosolymam ut
monumenta Christi,
dum in carne esset,
inviseres.

Wy zijn saemen gekomen hy de stad van
Antiochien, op dien tijde als ghy naer Jerusalem
reysde / op dat ghy de overghebleven ghe-
dachtenisse Christi, als hy in't licham was
soudt besoecken.

naer't H. Landt, Graeven der Martel. &c. 41

Den H. Hieronymus, Anno 390.

Præfatione libri 7. in Ezechielem.

Daer is nautwelijckst eene ure / ende eenen ooghenblick / op de welke wy niet te ghe-
maete en gaen aen de broeders / die her-
waerts ober-comen naer't H. Landt.

Nulla hora est,
nullumquæ momen-
tum, in quo non fra-
trum occurramus
turbis.

Den selven

Epistolâ 13. ad Paulinum.

Men komt herwaerts tot het H. Landt
van alle ghevesten des wereltds gelopen /
de stad is vol van alle soorten van men-
schen / ende daer is een groot ghedrangh spo-
van mang / als van houtwen.

De toto huc orbe
concurritur, plena est
civitas universi ge-
neris hominum, &
utriusque sexus con-
stipatio.

Den selven.

Epistolâ 17. Capite 6.

Waer te langh te doozloopf alle de eeu-
wen bande Hemelvaert des Heeren tot dese
teghenwoordighen dagh / wat Bisschoppen /
wat Martelaeren / wat manne inde kercke
dijke leere wel-spreekende / ghekomen zjn te
Jerusalem, meynende dat sy min Godts dien-
stighedyt hadden / mindere werenschap / ende
mindere deughden / ten waer saecken dat sy
Christum souden anbeden hebbe in die plaet-
sca / ende welke het Euangelle eerst hadde
van het Cruys beginnen upt te schynen.

Longum est nunc
ab Ascensu Domini,
usque ad præsentem
diem per singulas æ-
tates currere, qui E-
piscoporum, qui Mar-
tyrum, qui eloquen-
tium in doctrinâ ec-
clesiasticâ virorum,
venerint Hierosoly-
mam, putantes mi-
nus se religionis, mi-
nus habere scientiâ,
nec summam ut, di-
citur, manum acce-
pisse virtutum, nisi in
illis Christum ado-
rassent locis, de qui-
bus primum Euan-
gelium de patibulo
eorulcaverat.

Den selven

Epistolâ 154. ad Desiderium.

Ich bidde u. l. dooz de liefde des Heeren /
dat ghy ons komt besoecten / ende dat ghy
ons dit fabriur doet ter doozsaecke bande hep-
ligher plaetsen: Als't dat ons gheselschap u
misschien niet en sal aenghenaem wesen /
als

Precor vos per Do-
mini charitatem, ut
nobis vestros tri-
buatis aspectus, &
per occasionem san-
ctorum locorum tã-
to nos dignis mune-

ze. Certè si confortia
nostra displicuerint,
adorasse ubi steterūt
pedes Domini, pars
fidei est, & quasi re-
centia natiuitatis, &
crucis, ac passionis
vidisse vestigia.

42 Cerimonien raeckende de Pelgrimagien
'tis een deel van't geloobe t'aenbidden daer
de boeten des Heeren ghestaen hebben / ende
te sien gelyck de berste lich-reckenen van
de Gheboozte / ende het Cruys / ende de
Passie.

Den selven

Epistolâ 27. Capite 3. & 4.

Paula, cuncta loca
Hierosolymis tanto
ardore, ac studio cir-
cumiuit, ut nisi ad
reliqua festinaret, à
primis non posset
abduci, prostrataque
ante crucem, quasi
pendentem Domi-
num cerneret, adora-
bat. Ingressa sepul-
chrum, resurrectionis
osculabatur lepi-
dem, quem ab ostio
monumenti amove-
rat Angelus, & ipsum
corporis locum in
quo Dominus iace-
rat, fideli ore lambe-
bat: quid ibi lachry-
marum, quantum
gemituum, quid do-
loris effuderit, testis
est cuncta Hierosoly-
ma testis est ipse
Dominus quem ro-
gabat. Inde egrediens
ascendit Sion, osten-
debatur illi colum-
na. Ecclesia porticu
sustinens, infecta
cruore Domini, ad
quam vincus dici-
tur, & flagellatus.
Monstrabatur locus
ubi super centum vi-
ginti credentium a-
nimas Spiritus S. de-
scendit. Deinde pro
facultatulâ suâ pau-
peribus pecuniâ di-
stributâ petrexit
Bethleem, & in dex-
tra parte itineris ste-

Paula heeft alle de plaetsen te Jerusalem mit
sulck eene byertigheyt/ende neertigheyt om-
me-ghegaen/dat sy van de eerste niet en sou-
de konnen af-ghecroeken hebben gheleue-
ten waer sy tot andere hadde ghespoet: De-
der-ligghende voor het Cruys/aenbadt sy
als of sy den Heere daer hadde sien aenhan-
ghen. In-ghegaen sijnde in het graf / kint
sy den steen vande berijssnisse den twelck
den Enghel hadde getweert van den inganghe
des Gravs. Ende sy kuste met eenen gheleue-
biggen mont de plaetse self/daer het licham
gheleghen hadde; wat raenen sy daer ghe-
stort heeft / wat suchten / wat droefheyt /
kan de heele Stadt van Jerusalem ghetruyent
ende den Heere / die sy badt. Hier vnt gaende
is sy gheklommen op Syon: men thoonde
haer den pilaer / onder-stemende de galerye
van de Kercke / besproeyt met 't Bloed des
Heeren aen de welcke men seyt dat hy ghe-
bonden is gheweest / ende ghegheestelt. Men
thoonde haer de plaetse daer den H. Ghert
was af-ghebaelt ober de zielen van hondert
en twintigh gheloovighe. Daer naer / waer
haer vermoghen haer ghelt vnt-ghebruyt
hebbende aen de armen / is sy henen gheganc
naer Bethleem, ende op den rechte kant van
den wegh heeft sy ghestaen by het graf
van Rachel: Ende van hier in-ghegaen sijnde
in Bethleem, en gekomen in de speloncke van
den Salghmaecker / nae dat sy het H. Cruys
vande

naer't H. Landt, Graeven der Martel. &c. 43
bände Maghet / ende den stal hadde gesien /
heest verckerit daer ick het hoorde / dat sy
dooz de ooghen des gheloofs sagh het kindt
ghewonden in doecken / ende den Heere we-
nende in de Cribbe; ende sy sprack met trae-
nen die met blyschap ghemenghelt waeren /
segghende: West ghegroet Bethleem, huyt des
broot; / in het welck ghebozen is dat broot /
welck van den Hemel ghebaelt is: Wen ick
ellendighe sonderse weerdigh ghevonden te
kussen de Cribbe / in den welcken mijnen
Heere een kleyn kindt wesende / gheveent
heest; te bidden in de speloncke / in de welke
de Maghet ende Moeder den Heere gebaert
heest: Dit is mijne ruste / om dat het 't Wa-
derlandt is van mijnen Heere? Hier sal ick
woonen / om dat den Salghmaccker die
verhozen heest &c. Dan is sy met aller ha-
esten ghekommen te Nazareth, daer de Heere op-
gheboert is &c.

Den selven

Epistolâ 46. ad Rusticum. Capite 5.

Als ghy / ende uwe huyfzoutwe / dooz de
raferijne bande Barbaren / ende aenstaende
ghevanghenisse ghescheyden waert / hebt ghy
beloost met eedt dat ghy / of terstont / of daer-
naer my sout volghen naer't heyligh landt :
ende dat ghy uwe ziele sout bewaeren / de
welcke gy sehent dooz onachtsaemheyt ver-
lozen te hebben: volbzenght dan 't ghene ghy
in de reghenwoozdigheydt Gods hebt be-
loost: Het leuen der menschen is onseker / siet
wel roe dat ghy niet te bozen en sterft / eer
ghy uwe belofte volbzenght. Volght die / die
ghy self sout moeten leeren hebben / te weten
uwe huytwe / 't is eene schande het kranck
ghesicht wint de wereldt / ende die stercker
is woort bande wereldt ghewonnen. Ghy
loopt

tit ad sepulchrum
Rachel, atque inde
Bethleem ingressa,
& in specum Salva-
toris introiens, post-
quam vidit sacrum
Virginis, diversorium,
& stabulum, me au-
diente jurabat cerne-
re se oculis fidei, in-
fantem pannis invo-
lutum vagientem in
praepe Dominum;
misticque gaudio la-
chrymis loquebatur:
Salve Bethleem, do-
mus panis, in qua
natus est ille panis
qui de caelo descen-
dit: Et ego misera,
atque peccatrix di-
gna sum iudicata de-
osculari: praesepe in
quo Dominus par-
vulus vaguit: orate in
spelunca, in qua Vir-
go puerpera Domi-
num fudit infantem?
Hae requies mea,
quia Domini mei
patria est, hic habita-
bo quoniam Salva-
tor elegit eam &c.
Inde cito itinere per-
currit Nazareth nu-
tricula Domini &c.

Cum vos tabies
Barbarorum, & immi-
nens captivitas sepa-
raret, sub juris juran-
di testificatione pol-
licitum, ut ad sancta
traesentem loca, vel
statim, vel postea se-
quereis, & servares
animam tuam quam
visus fueras negligē-
tia perdidisse. Redde
igitur quod, praesente
Domini spondisti.
Incerta est vita mor-
talium, ne ante rapia-
ris quam tuam im-
pleas sponsonem, i-
mitare eam quam do-
cere debueras, Pro

pudor, fragilior sexus vincit seculum, & robustior superatur a seculo. Tu vagaris in patria, ista pro te in locis venerabilibus Resurrectionis, & Crucis, & incunabulorum Domini Salvatoris, tui nominis recordatur.

Vir Tribunitius Hesperius, acceperat ab amico suo terram sanctam de Hierosolymis allatam ubi sepultus Christus tertio die resurrexit. eamque suspenderat in cubiculo suo, ne quid mali etiam ipse pateretur. At ubi dominus ejus ab illa infestatione purgata est, quid de terra illa fieret, cogitabat, quam diutius in cubiculo suo reverentia causa habere volebat. Forte accidit ut ego, & collega tunc meus Episcopus Syriacensis Ecclesiae in proximo essemus, cumque nobis omnia retulisset, etiam hoc petivit ut infoderetur alicubi, atque ibi orationum locus fieret, ubi etiam possent Christiani, ad celebranda quae Dei sunt, congregari.

Interdum religiosissimi postulant in pretium longinquae peregrinationis. Aliquod festuca simile obtinuit magnae benedictionis loco &c.

44 Cerimonien raeckende de Pelgrimagien loopt daer in u Vaderlant / ende sy sy wien naem gedachtigh in de eerwerdigste plaatsen bande verrijfentisse / van't Cruys / ende de gheboort-plaetse des heeren onses Salighe maechers.

Den H. Augustinus. Anno 420.

Libro 22. de Civitate Dei. Capite 8.

Hesperius hadde van sijnen vriendt ontfanghen heylighe aerde / de welke van Jerusalem ghebracht was / ende hy hadde die ghebraghen in sijne kamer / op dat hy niet quaden en soude lijden: Maer soo het huys nu vanden Spoogh ghesuyvert was / doch hy was hy soude doen met die aerde / de welke hy niet langher / uyt eerbiedinghe / in sijne kamer en wilde hebben. Tis gebeurt dat ich / ende den Bisschop vande kercke van Syriacum uiter herre van daer waeren; hy heeft ghebraden / dat wy souden hy hem komen / ende wy sijn ghekomen / ende als hy ons alles verhaelt hadde / soo heeft hy dit oock ghebraden / dat men die aerde erghens sou delven / ende daer eene bidt-plaetse maecten / alwaer dat oock de Christenen souden vergaderen sinnen worden tot den Godts dienst.

Bemerckt hier, dat de Pelgrims als sy wederom keerden uyt het H. Land, aerde van daer mede brachten, ende dat die aerde ten tijde van Augustinus in groote weerde ghehouden wiert. Soo gheruyghit oock den H. Paulus Epist. 11. ende 14. Dat het t'spuen tijde / anno 420. wierdt ghehouden booz eenen grooten loon van sulck eene layge Pelgrimagie / ende booz eene groote bedidtie, waert saecken dat de Christenen en stuckken van't H. Cruys / schoon het maar soo groot hadde gheweest als eene splinter / kosten bekomen / ende dat mede brenghen naer haer Vader-landt.

Pall.

naer't H. Landt, Graeven der Martel. *Ec.* 45

Palladius. Anno 430.

Historia Lausiaca. Capite 8.

Ruffinus een *Presbyter* van Aquileien, ende Melania ontvinghen die / de welke nae Ierusalem quamen / om haere beloften te volbruyngghen sy hielen de *Bisshoppen* / *Monasticen* / *Maeghden* / ende alle die quamen / op haere kosten.

Theodoretus. Anno 430.

Historia Religiosa Capite 9.

Petrus den *Eremijt* is in *Palastinen* gekome om te sien / op dat hy de plaetsen gesien hebende die het *H. Ughden* ontfangghen hebben / *Sodt* in haer sonden aenbtoden.

Socrates. Anno 440.

Historia Ecclesiastica Libro 7. Capite 46.

Theodosius den *Keyser* / heeft sijne huysvrouwe *Eudoxia* nae *Jerusalem* gesonden / want hy hadde beloost / dat sy die ghelofte soude volbruyngghen / indien sy haere dochter kost ghestelt sien in't *houwelijck*.

Nu en hebbe ick noch niet ghesproken van die wonderlijcke, ende godtyruchtighe *Pelgrimage* vande *Keyserinne Helena*, *Moeder* van *Constantinus* de groote, 'tsal oock de pijn weert sijn, bykans alle de oudste *Historie-schrijvers* hier van, doch in't kort, t'hooren spreken.

Ruffinus presbyter Aquileiensis, & Melania Hierosolymis excipiebant eos, qui veniebant eorum causa, Episcopos. Monachos, virgines, & omnes qui adventabant, suis providebant, expensis.

Petrus eremita videndi gratia pervenit in Palastinam, ut cum vidisset loca, quae susceperunt salutare passionis, in his Deum adoraret.

Theodosius Imperator. Eudoxiam coniugem Hierosolymam misit, quippe pollicitus erat, illam hoc votum persoluram, si filiam in matrimonio collocatam cerneret.